

تحلیل شاخص‌های اقتصادی در سنجش کیفیت زندگی

امین فرجی ملانی

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری - دانشگاه تهران - پژوهشگر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد

دانشگاهی

farajiamin55@yahoo.com

چکیده

در این مقاله به بررسی پارامترهای اقتصادی کیفیت زندگی در شهر بابلسر پرداخته شده است. فرضیات این مقاله به قرار زیر است:

- به نظر می‌رسد شاخص درآمد دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها است.
- به نظر می‌رسد کیفیت و شکاف اقتصادی زندگی در محلات شهر بابلسر ناهمگون می‌باشد.
به دنبال بررسی و اثبات فرضیات این مقاله از روش توصیفی -تحلیلی استفاده شده است. مهمترین تکنیک مورد استفاده در این مقاله تکنیک آنتروپی و SAW^1 است. از تکنیک آنتروپی برای تعیین وزن (اهمیت) شاخص‌ها و از تکنیک SAW به منظور تعیین سلسله مراتب کیفیت زندگی از منظر شاخص‌های اقتصادی در شهر بابلسر استفاده شده است. برای گردآوری داده‌های مورد استفاده در این مقاله از روش کتابخانه‌ای و تحلیل اسنادی و نیز تکنیک‌های مصاحبه و پرسشنامه استفاده شده است.

بر اساس یافته‌های به دست آمده از تکنیک آنتروپی می‌توان گفت شاخص درآمد (با 0.0829) پر اهمیت‌ترین شاخص در بررسی کیفیت زندگی از منظر شاخص‌های اقتصادی است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که محلات شهرک دانشگاه، شهرک ساحلی، کتی بن و شهرک قائم در رتبه‌های بالا از نظر شاخص‌های اقتصادی کیفیت زندگی قرار دارند. می‌توان گفت محلات مختلف در شهر بابلسر دارای شکاف بارزی از منظر شاخص‌های اقتصادی می‌باشند.

واژگان کلیدی: شاخص‌های اقتصادی، کیفیت زندگی، بابلسر.

¹ Sample Additive Weighting

مقدمه

فوکلیفیت زندگی را این چنین تعریف می‌کند: "کیفیت زندگی در بسیاری موارد با دو مجموعه از شاخص‌های عینی و ذهنی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. شاخص‌های ذهنی از طریق سنجش ادراکات، ارزیابی‌ها و رضایتمندی شهروندان از محیط زندگی شهری استخراج شده در حالی که شاخص‌های عینی مرتبط با حقایق قابل مشاهده است که در بسیاری موارد در چهارچوب داده‌های ثانوی قابل استخراج است. بسته به سطح کیفیت زندگی که می‌بایست مورد سنجش قرار گیرد از شاخص‌های عینی و یا ذهنی استفاده می‌شود (Foo, 2000).

آنچنان که زاپف (Zapf, 1984) و کراگلیا و همکاران (Craglia et al, 2004) بیان می‌کنند، در صورتی که احساسات ذهنی فردی و شرایط عینی محیط زندگی مساعد باشد از آن به عنوان برخوردار و یا خوشبختی^۲ تعریف شده و در صورتی که هم شرایط محیطی و هم ارزیابی فردی بد باشد از آن به عنوان محرومیت^۳ یاد می‌شود. و اما اگر ارزیابی ذهنی فرد خوب بوده اما شرایط عینی بد باشد از این فرایند تحت عنوان سازگاری^۴ یاد می‌شود. اما اگر شرایط ذهنی فرد در عین مساعد بودن شرایط عینی محیط زندگی بد باشد به این امر ناسازگاری^۵ گفته می‌شود (به نقل از فرجی و همکاران، ۱۳۸۹).

نخستین بار کیفیت زندگی در سال ۱۹۶۰ و ۷۰ در مطالعات جغرافیایی ارائه شد (شماعی و همکاران، ۱۳۹۰) در این بین به علت تاثیر بسیار زیاد ابعاد اقتصادی بر زندگی مردم در محیط‌های شهری و روستایی مباحث اقتصادی جغرافیا و جغرافیای اقتصادی در شهر و روستاها مورد توجه قرار گرفت. در این مقاله نیز با هدف تبیین درجه اهمیت شاخص‌های اقتصادی در سنجش کیفیت زندگی با استفاده از تکنیک آنتروپی و SAW محلات ۱۶ گانه شهر بابلسر به روش میدانی و کتابخانه‌ای مورد مطالعه قرار گرفته است.

ابعاد اساسی در مدل‌های سنجش کیفیت زندگی شهری

اکثر محققان در مطالعات کیفیت زندگی آن را به دو بعد تقسیم کرده‌اند، یکی بعد روانشناختی و دیگری بعد محیطی (فرجی، ۱۳۸۹). در بسیاری موارد بین این دو دسته از ابعاد همبستگی بالایی وجود دارد. مثلا کیفیت بالای تسهیلات^۶، سطح بالایی از رضایتمندی را به همراه دارد (Moro et al, 2008). اما در عین حال در برخی موارد نتایج حاصل از تحلیل شاخص‌های عینی (مثلا متغیرهای مالی) با تحلیل شاخص‌های ذهنی (مثلا متغیرهای غیر مالی مانند امید به زندگی، محیط بهتر و سایر موارد)، مشابه نبوده و رتبه‌بندی که از شهرها از نظر شاخص‌های عینی بدست می‌آید با رتبه‌بندی شاخص‌های ذهنی متفاوت است (Naude' et al, 2009). اما در عین حال وجود کنش بین شاخص‌های عینی و ذهنی امری امکان‌پذیر است. به عبارتی دیگر کیفیت زندگی ترکیبی از دو رویکرد عینی و ذهنی است (Mitchell et al, 2001). در واقع کیفیت زندگی گستره‌ای است که نیازهای عینی انسان در ارتباط با درک فردی یا گروهی رضایتمندی ذهنی از آن تحقق می‌یابد (Costanza et al, 2007).

² well-being

³ Deprivation

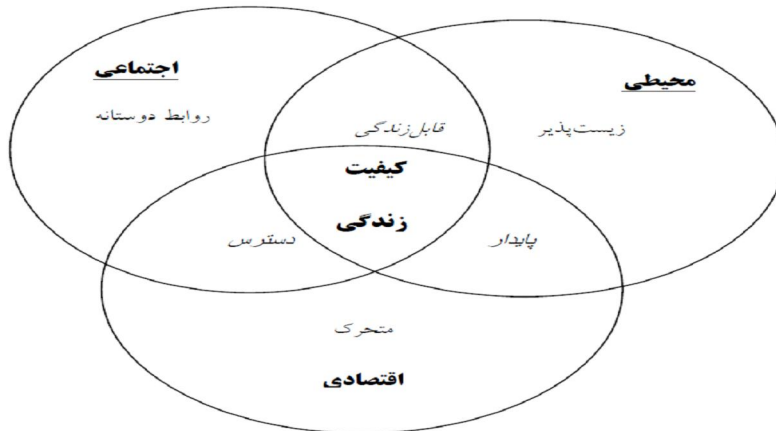
⁴ Adaptation

⁵ Dissonance

⁶ -Amenities

درمدلی که شافر و همکاران (shafer et al, 2000) ارائه می‌دهند. تصویری از نحوه ارتباط بین سه مفهوم قابلیت زندگی، پایداری و کیفیت زندگی را نمایش می‌دهند. در این مدل قابلیت زندگی به عنوان نتیجه ارتباط بین ابعاد فیزیکی واجتماعی مورد توجه قرار گرفته و پایداری نیز نتیجه ارتباط بین ابعاد اقتصادی و فیزیکی (طبیعی) مطرح گردیده است. ارتباط بین این سه بعد در نهایت پایداری یا کیفیت زندگی تعریف می‌گردد.

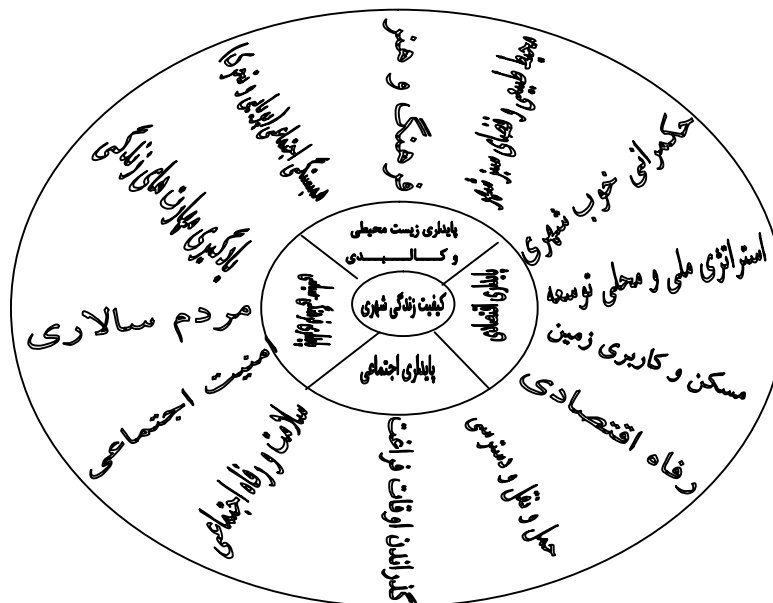
شکل ۱-: فاکتورهای موثر در کیفیت زندگی اجتماع (از دید اکولوژی انسانی)

Source : shafer et al , 2000

با توجه به پیچیدگی مفهوم کیفیت زندگی، چهار مفهوم رکن اساسی در کیفیت زندگی شهری را در بر می‌گیرد. این چهار بعد عبارتند از: پایداری اقتصادی، پایداری اجتماعی، پایداری محیطی و پایداری فرهنگی-سیاسی. که در شکل شماره ۲ این ابعاد به همراه شاخص‌های آن ارائه گردیده است (فرجی ملائی، ۱۳۸۹، ب).

شکل ۲-: ابعاد کیفیت زندگی شهری (منبع: فرجی ملائی، ۱۳۸۹، الف)

مواد و روش‌ها

در این مقاله از روش توصیفی-تحلیلی استفاده شده است. برای اولویت بندی رتبه هریک از شاخص‌ها تعداد ۳۲۰ پرسشنامه در میان شهروندان، مسئولین شورای شهر و اساتید دانشگاه شهر بابلسر توزیع شد و از آنها خواسته شد که هر یک از شاخص‌ها را به صورت زوجی مقایسه نموده و نمراتی بین ۱ تا ۹ را بدهند. به نحوی که امتیاز شاخص اول نسبت به شاخص دوم برابر معکوس امتیاز شاخص دوم به شاخص اول باشد. برای تعیین حجم نمونه نیز از فرمول کوکران به قرار زیر استفاده شده است.

$$N = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} = 333 \approx 320$$

$$T = 2 \quad p = 0/7 \quad q = 0/3 \quad d = ./05 \quad N = 50032$$

فرایند تکنیک SAW

در این مقاله سطح تحلیل محلات ۱۶ گانه شهر بابلسر بوده که در این راستا در هر محله ۲۰ پرسشنامه توزیع شده است که هر یک از افراد پرسش شونده واحد تحلیل این مقاله می باشند.

روش SAW ساده ترین و در عین حال یکی از مناسب ترین روش های تحلیل چندمعیاره است که بر اساس خروجی ماتریس وزن شاخص ها و جدول نرمال شده اقدام به تعیین بهترین گزینه می کند. مرحله اول روش SAW تعیین وزن شاخص ها است که با استفاده از فرمول آنتروپی انجام می شود. برای استفاده از تکنیک آنتروپی در وزن دهی ابتدا مقدار نماد E را با استفاده از رابطه (۱) محاسبه می کنیم (فرجی ملائی، ۱۳۸۹).

$$E \approx s\{P_1, P_2, \dots, P_n\} = -k \sum_{i=1}^n [P_i \cdot \ln p_i] \quad \text{رابطه (۱):}$$

به گونه ای که K یک ثابت مثبت می باشد. پس از آن مقدار مشخص P را به ازای هر I و J با استفاده از رابطه (۲) مورد محاسبه قرار می دهیم:

$$p_{ij} = \frac{r_{ij}}{\sum_{i=1}^m r_{ij}}; \forall i, j \quad \text{رابطه (۲):}$$

و برای E_j مجموعه P_{ij} مطابق با رابطه (۳) داریم:

$$E_j = -k \sum_{i=1}^m [P_{ij} \cdot \ln p_{ij}]; \forall j \quad \text{رابطه (۳):}$$

$$k = \frac{1}{\ln m}$$

به گونه ای که : رابطه (۴)

پس از آن درجه انحراف اطلاعات ایجاد شده که با D_j به ازای شاخص لام از رابطه (۵) محاسبه می گردد:

$$d_j = 1 - E_j; \forall j \quad \text{رابطه (۵):}$$

برای محاسبه اوزان W_j از شاخص های موجود نهایتاً از رابطه (۶) استفاده می کنیم (به ازای تمامی Jها)

$$W_i = \frac{d_i}{\sum_{j=1}^n d_i}; \forall j \quad \text{رابطه (۶):}$$

در این روش با مشخص بودن بردار W که بردار وزن‌های شاخص‌ها می‌باشند با انتخاب گزینه مناسب A^* با استفاده از رابطه (۷) پرداخته می‌شود.

$$A^* = \left\{ A_i \mid \max_i \frac{\sum_j w_j \cdot r_{ij}}{\sum_j w_j} \right\} \quad \text{رابطه (۷)}$$

چنانچه $\sum_j W_j = 1$ باشد داریم:

$$A^* = \left\{ A_i \mid \max \sum_j w_j \cdot r_{ij} \right\} \quad \text{رابطه (۸)}$$

در این مقاله مجموعه شاخص‌های مورد مطالعه شامل ۲۰ شاخص بوده که در آن از دو بعد شاخص‌های عینی و ذهنی استفاده شده است (جدول شماره ۲). از آنجایی که بخشی از مطالعات کیفیت زندگی مرتبط با ابعاد ذهنی می‌باشد لذا برای سنجش نظرات و ابعاد ذهنی کیفیت زندگی در محلات مختلف شهر بابلسر تعداد ۳۲۰ پرسشنامه در قالب ۲۰ پرسشنامه در هر یک از محلات ۱۶ گانه توزیع گردید.

شاخص‌های تحقیق

- شاخص‌های اقتصادی: ۱- میانگین درآمد ۲- گروه بندی شغلی ۳- متوسط قیمت زمین ۴- میانگین هزینه خانوار ۵- میانگین اجاره بها.
- شاخص‌های کالبدی: ۱- درصد واحدهای مسکونی تک واحدی ۲- مصالح ۳- متوسط مساحت قطعات ۴- ارتباطات ۵- دسترسی ۶- تسهیلات شهری ۷- مسکن.
- شاخص‌های اجتماعی: ۱- میانگین مدت اقامت ۲- درصد باسوادان ۳- نحوه تصرف واحد مسکونی ۴- مشارکت اجتماعی ۵- امنیت ۶- گذران اوقات فراغت ۷- تامین نیازهای روزمره.

جدول ۲- شاخص‌های مورد مطالعه در ارتباط با سنجش کیفیت زندگی در محلات شهر بابلسر

شاخص	میانگین درآمد*	گروه بندی مشاغل (فنی، اداری و بازرگانی)*	درصد باسوادان*	میانگین مدت اقامت*	متوسط قیمت زمین*	درصد خانوار در واحد مسکونی (یک خانوار)*	درصد واحدهای مسکونی تک واحدی*	مصالح ساختمانی*	متوسط مساحت قطعات مسکونی*	نحوه تصرف واحدهای مسکونی*
محله 1	325000	60.5	77.8	20.3	15000	100	88	220.8	397	264
محله 2	475000	66.7	92.4	18.6	195000	82	83.6	235	417	269
محله 3	175000	54.5	100	10.6	297500	100	100	258.3	392	283.3
محله 4	300000	66.7	92.8	11.1	425000	100	100	235	282	286.5
محله 5	675000	86.7	97.7	11.9	525000	96.8	54.8	310	220	203.1
محله 6	1100000	56.25	90.6	61.9	170000	100	100	206.4	381	250.6
محله 7	825000	64.7	87.8	14.7	212500	83.3	83.3	223.6	267	244.4
محله 8	450000	79.5	100	21.3	15000	81.8	77.4	265.5	406	276.6
محله 9	325000	66.6	90.3	21.4	127500	88.5	90	250.6	337	256.9
محله 10	630000	77.4	95.1	24.3	115000	82.7	93.1	234.5	295	196.2
محله 11	925000	66.7	91.7	27.2	220000	91.9	92.3	219.5	389	271.8
محله 12	675000	60	91.9	20.1	127000	86.7	97.8	239.6	359	282.2
محله 13	300000	51.6	73	16.5	12000	93.1	96.8	244.4	282	281.8
محله 14	380000	42.9	88.7	17.7	25000	93.3	100	254.6	259	260
محله 15	425000	59.4	88.2	21.3	255000	75	90	260	512	290
محله 16	520000	25.1	90	15.4	39000	91	100	213.6	339	272.8

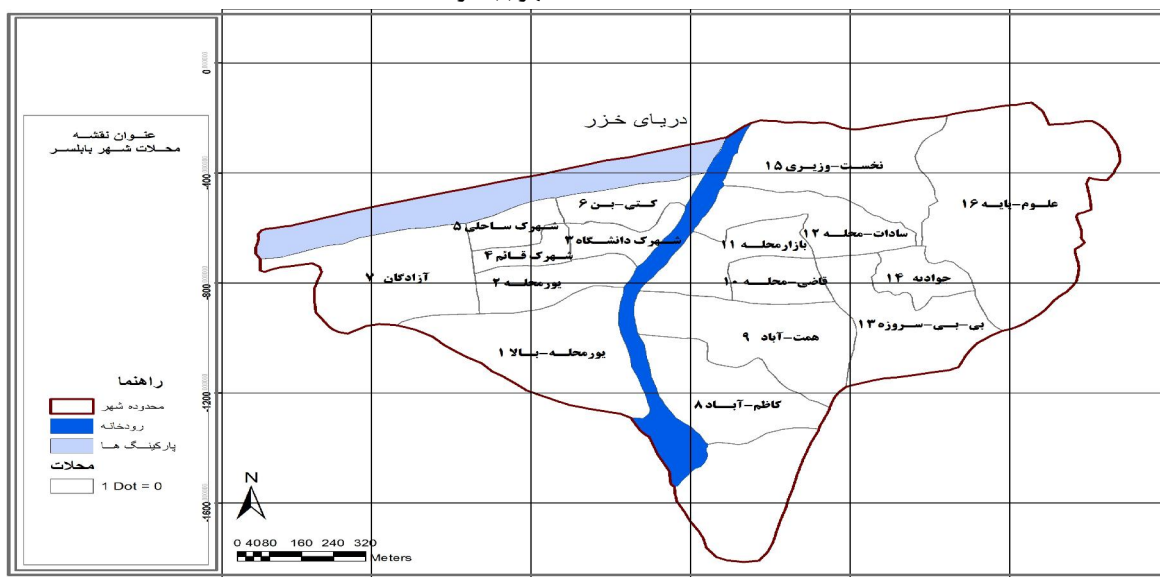
شاخص محلات	میانگین هزینه خانوار*	میانگین اجاره بها*	ارتباطات	دسترسی	تسهیلات شهری	مشارکت اجتماعی	امنیت	گذران اوقات فراغت	تامین نیازهای روزمره	مسکن
محله 1	300000	400000	2.65	2.7	2.8	2.4	2.98	2.9	2.7	2.5
محله 2	450000	454285	2.72	3.2	3.85	2.95	2.88	1.9	2.6	2.9
محله 3	1000000	600000	2.8	3.59	4.48	4.5	2.63	3.2	2.83	3.43
محله 4	300000	512500	2.35	2.24	2.45	3.4	2.88	2.6	2.07	2.4
محله 5	475000	400000	2.23	3.63	4.33	3.8	2.78	3	2.77	3.43
محله 6	500000	700000	2.32	2.6	2.98	3.5	2.9	3.13	1.9	2.68
محله 7	600000	325000	2.8	2.64	2.55	1.75	2.78	2.9	2.8	2.58
محله 8	450000	375000	2.27	2.07	2.8	2.35	2.85	2.1	2.23	2.3
محله 9	350000	475000	2.9	3.24	3.35	3.2	3.3	3.3	2.9	3.08
محله 10	700000	580000	2.68	3.53	3.9	2.85	3.03	1.2	3.17	3.17
محله 11	800000	6050000	2.6	2.67	2.25	3.05	2.75	1.8	2.9	2.53
محله 12	650000	447500	2.12	2.17	2.18	3.3	2.78	2.4	2.07	2.25
محله 13	300000	328333	2.13	1.91	3.03	2.45	2.75	2.2	1.67	2.48
محله 14	350000	333333	1.93	1.71	1.83	3.5	2.75	2.25	1.7	2.1
محله 15	450000	386666	2.05	2.31	2.95	3.7	2.84	2.63	2.53	2.93
محله 16	550000	316666	2.7	1.81	2.5	3.35	2.95	1.6	2.13	2.58

منبع: مطالعات نگارندگان، ۱۳۸۹

محدوده تحقیق

بابلسر با مساحت ۱۳۵۰ هکتار در مصب رودخانه بابلرود و در کرانه جنوبی دریای خزر و در ۵۲ درجه و ۳۹ دقیقه و ۳۰ ثانیه طول جغرافیایی و ۳۶ درجه و ۴۳ دقیقه عرض جغرافیایی قرار دارد (پایگاه ملی داده‌های علوم زمین کشور <http://www.ngdir.ir>). در حد شمالی این شهر دریای خزر، حد شرقی آن شهر بهنمیر، حد غربی آن شهر فریدونکنار و حد جنوبی آن شهرستان بابل قرار گرفته است. این شهر در فاصله ۶۲ کیلومتری ساری به عنوان مرکز استان مازندران گرفته است. شهر بابلسر در ۲۴۹ کیلومتری شمال شرق استان تهران قرار گرفته است (سازمان نقشه برداری کشور <http://www.ncc.org.ir>). بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵ شهر بابلسر دارای جمعیتی معادل ۵۰۰۳۲ نفر می‌باشد (مرکز آمار: ۱۳۸۵). تقسیمات مدیریتی این شهر در نقشه شماره ۱ نشان داده شده است که کل شهر به ۱۶ محله بر اساس تقسیمات عرفی شهر انجام شده است.

نقشه ۱- محلات ۱۶ گانه شهر بابلسر

یافته‌ها

نخست با استفاده از تکنیک آنتروپی وزن شاخص‌ها به دست می‌آید. برای تعیین وزن شاخص‌ها از روابط ۱ تا ۶ استفاده شده است. مرحله اول تعیین ماتریس p با استفاده از رابطه $p_{ij} = \frac{r_{ij}}{\sum_{i=1}^m r_{ij}}$; $\forall i, j$ است. در مرحله بعد ماتریس E_j با

توجه به رابطه $E_j = -K \sum_{i=1}^m [P_{ij} \cdot \ln P_{ij}]$ به نحوی که $k = \frac{1}{\ln m}$ باشد محاسبه شده و در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

در مرحله سوم از تحلیل میزان انحراف هر یک از شاخص‌ها با استفاده از رابطه $d_j = 1 - E_j$; $\forall j$ استفاده شده است. که در جدول ۲ نشان داده شده است. در نهایت برای تعیین وزن شاخص‌ها (w) از رابطه $w_i = \frac{d_i}{\sum_{j=1}^n d_j}$ استفاده شده و در

جدول شماره ۳ نشان داده شده است. در نمودار شماره ۱ نتایج به دست آمده تصویر شده است.

جدول ۱- Ej:

شخص	میانگین درآمد	گروه بندی مشاغل(فنی،اداری و بازرگانی	درصد باسوادان	میانگین مدت اقامت	متوسط قیمت زمین	درصد خانوار در واحد مسکونی(یک خانوار)	درصد واحدهای مسکونی تک واحدی	مصالح ساختمانی	متوسط مساحت قطعات مسکونی	نحوه تصرف واحدهای مسکونی
Ej	0.962484176	0.989597428	0.998937793	0.958713924	0.870378645	0.998695098	0.996816141	0.998217779	0.992022538	0.998024814
شاخص	میانگین هزینه خانوار	میانگین اجاره بها	ارتباطات	دسترسی	تسهیلات شهری	مشارکت اجتماعی	امنیت	گذران اوقات فراغت	تامین نیازهای روزمره	مسکن
Ej	0.976632742	0.754897265	0.997259375	0.989826651	0.989020686	0.992024069	0.999521132	0.988539473	0.993575857	0.996248

جدول ۲- Dj:

شخص	میانگین درآمد	گروه بندی مشاغل(فنی،اداری و بازرگانی	درصد باسوادان	میانگین مدت اقامت	متوسط قیمت زمین	درصد خانوار در واحد مسکونی(یک خانوار)	درصد واحدهای مسکونی تک واحدی	مصالح ساختمانی	متوسط مساحت قطعات مسکونی	نحوه تصرف واحدهای مسکونی
dj	0.037515824	0.010402572	0.001062207	0.041286076	0.129621355	0.001304902	0.003183859	0.001782221	0.007977462	0.001975186
شاخص	میانگین هزینه خانوار	میانگین اجاره بها	ارتباطات	دسترسی	تسهیلات شهری	مشارکت اجتماعی	امنیت	گذران اوقات فراغت	تامین نیازهای روزمره	مسکن
dj	0.023367258	0.245102735	0.002740625	0.010173349	0.010979314	0.007975931	0.000478868	0.011460527	0.006424143	0.003752

جدول ۳- W:

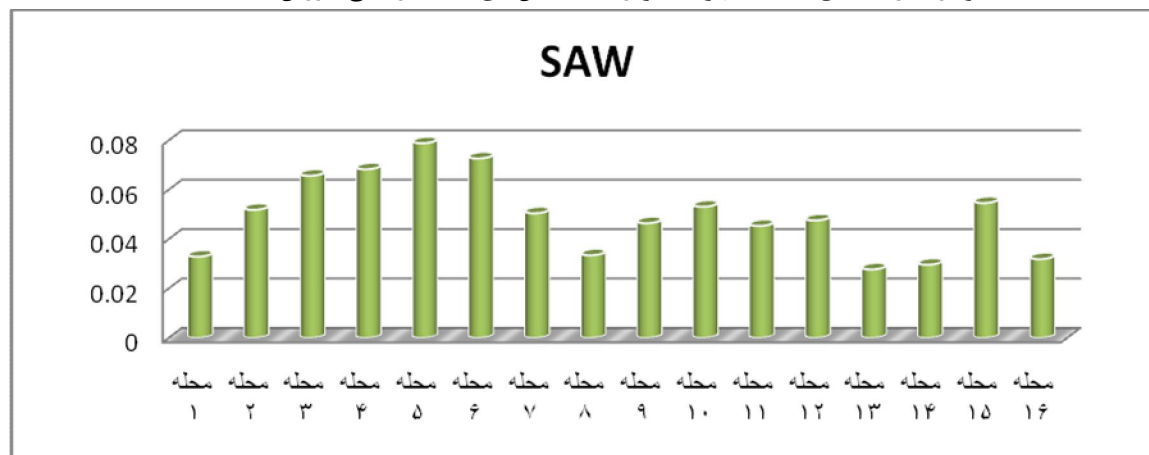
شخص	میانگین درآمد	گروه بندی مشاغل(فنی،اداری و بازرگانی	درصد باسوادان	میانگین مدت اقامت	متوسط قیمت زمین	درصد خانوار در واحد مسکونی(یک خانوار)	درصد واحدهای مسکونی تک واحدی	مصالح ساختمانی	متوسط مساحت قطعات مسکونی	نحوه تصرف واحدهای مسکونی
W	0.06716454	0.018623713	0.001901668	0.073914418	0.232060973	0.002336165	0.005700059	0.003190708	0.014282041	0.003536174
شاخص	میانگین هزینه خانوار	میانگین اجاره بها	ارتباطات	دسترس	تسهیلات شهری	مشارکت اجتماعی	امنیت	گذران اوقات فراغت	تامین نیازهای روزمره	مسکن
W	0.041834376	0.0438807163	0.004906539	0.018213337	0.019656254	0.014279301	0.000857316	0.020517769	0.011501136	0.006716

در آخرین مرحله ماتریس، از رابطه شماره ۸ استفاده شده و نتایج در جدول شماره ۴ به منظور رتبه بندی محلات مختلف شهر بابلسر ارائه گردیده است.

جدول ۴-رتبه نهایی محلات شهر بابلسر بر اساس شاخص‌های کیفیت زندگی شهری با روش SAW

رتبه	نمره نهایی	محلات
۱۳	۰.۰۳۲۹	محله ۱
۷	۰.۰۵۱۹	محله ۲
۴	۰.۰۶۵۷	محله ۳
۳	۰.۰۶۸۳	محله ۴
۱	۰.۰۷۸۹	محله ۵
۲	۰.۰۷۲۷	محله ۶
۸	۰.۰۵۰۵	محله ۷
۱۲	۰.۰۳۳۵	محله ۸
۱۰	۰.۰۴۶۵	محله ۹
۶	۰.۰۵۳۱	محله ۱۰
۱۱	۰.۰۴۵۳	محله ۱۱
۹	۰.۰۴۷۶	محله ۱۲
۱۶	۰.۰۲۷۷	محله ۱۳
۱۵	۰.۰۲۹۶	محله ۱۴
۵	۰.۰۵۴۶	محله ۱۵
۱۳	۰.۰۳۱۹	محله ۱۶

نمودار ۱-رتبه‌بندی محلات شهر بابلسر از بعد شاخص‌های کیفیت زندگی با روش SAW

نمودار شماره ۱ به خوبی نشان‌دهنده وضعیت هر یک از محلات شهر بابلسر بر اساس شاخص‌های مورد مطالعه می‌باشد. به طور کلی، محلات با وضعیت مناسب در وضعیت خاص جدایی‌گزینی و تفکیک فضایی نسبت به سایر محلات قرار گرفته‌اند.

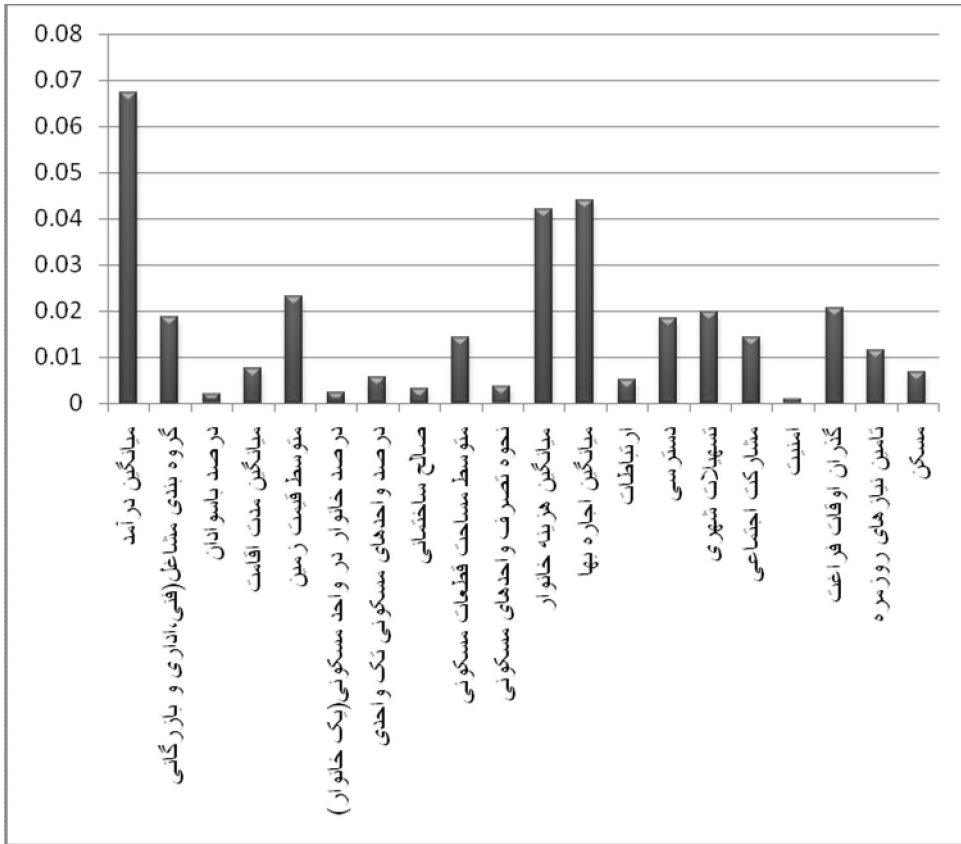
نتیجه گیری

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول شماره ۴، محلات حاشیه‌ای شهر یعنی محلات ۱۴، ۱۳، ۱۶، ۷، ۱ و ۸ و تنها محلات ۱۱ و ۱۲ که از محلات مرکزی شهر می‌باشند در سطوح پایین کیفیت زندگی قرار دارند. به طور کلی این محلات به عنوان بخش‌های فقیرنشین شهر محسوب می‌شوند که متعاقب با فقر اقتصادی فقر در ابعاد دیگر کیفیت زندگی نمودی بارز دارد. در برخی محلات چون کاظم آباد به علت اینکه پیش از پیوستن به بافت اصلی شهر روستا محسوب می‌شده است لذا استانداردهای کیفیت محیط نیز در سطح پایینی است. بخش قابل توجهی از ساکنین محلات شماره ۷ یعنی محله ازادگان و یورمحله بالا مهاجر بوده که دارای شرایط مساعد اقتصادی در مبدا سفر نبوده‌اند و به نحوی در محلات مذکور با حداقل امکانات ساکن شده‌اند. محلات شماره ۱۳ و ۱۴ یعنی بی بی سرروزه و جوادیه که در پایین‌ترین سطح کیفیت زندگی قرار دارند عمدتاً دارای نوعی اقتصاد کشاورزی بوده که بخشی از آنها به صورت کارگر نیز مشغول به فعالیت می‌باشند. به طور کلی در این محلات سطح پایین کیفیت عینی محیط با سطوح رضایتمندی دارای همبستگی بالایی بوده و در راستای هم می‌باشند. محلات ۱۱ و ۱۲ نیز که از محلات مرکزی شهر می‌باشند عمدتاً به علت ارزانی واحدهای مسکونی اقشار کم درآمد در این مناطق سکنی گزیده‌اند.

در شهر بابلسر عمدتاً محلات ۵، ۶، ۴، ۳، ۱۱، ۱۰، ۱۵ به عنوان محلات با استاندارد بالای کیفیت زندگی محسوب می‌شوند. این محلات با قیمت بالای زمین و مسکن به علت شرایط مساعد محیطی (نزدیکی به دریا و رودخانه که چشم انداز بصری زیبایی را به بار می‌آورد) زمینه تفکیک فضایی فقر و ثروت و در عین حال برخوردار و محروم را فراهم ساخته است. با توجه به بررسی‌های صورت گرفته از روس آنترپری شاخص‌های اقتصادی با توجه به نتایج جدول شماره ۳ در الویت نخست شهروندان و نیز درجه اهمیت بالا در بررسی‌های کیفیت زندگی شهری قرار دارند. با توجه به نمودار زیر می‌توان گفت نقش شاخص‌های اقتصادی از آنجاییکه سایر شاخص‌های دیگر را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهند دارای اهمیت بالایی هستند. لذا می‌توان گفت این فرضیه که به نظر می‌رسد شاخص درآمد دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها است به اثبات می‌رسد.

در عین حال نمودار شماره نیز شکاف کیفیت زندگی را در شهر بابلسر نشان داده و می‌توان گفت فرضیه دوم این تحقیق (به نظر می‌رسد کیفیت و شکاف اقتصادی زندگی در محلات شهر بابلسر ناهمگون می‌باشد) نیز اثبات می‌گردد.

نمودار ۲:- وزن و اهمیت هر یک از شاخص های در سنجش کیفیت زندگی

منابع

- شماعی، ع. عظیمی، آ. و فرجی ملاتی، ا. (۱۳۹۰). بررسی اثرات شهر شدن نقاط روستایی بر بهبود کیفیت زندگی ساکنین. مجله مطالعات مدیریت شهری، شماره پنجم، سال سوم.
- فرجی ملایی، ا. (۱۳۸۹). تحلیلی بر مفهوم کیفیت زندگی شهری. دومین همایش دانشجویی دانشجویان جغرافیا، بهار ۱۳۸۹.
- فرجی ملایی، ا. (۱۳۸۹). تحلیل شاخص های کیفیت زندگی شهری و برنامه ریزی برای بهبود آن مورد شهر بابلسر. پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، استاد راهنما: دکتر محمدتقی رهنمایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.
- فرجی ملایی، ا. (۱۳۸۹). رویکردهای کیفیت زندگی. مجله شوراها، شماره ۵۵.
- Costanza, R., Fisher, B., Ali, S., Beer, C., Bond, L., Boumans, R., L. Danigelis, N., Dickinson, J., Elliott, C., Farley, J., Elliott Gayer, D., MacDonald Glenn, L., Hudspeth, T., Mahoney, D., McCahill, L., McIntosh, B., Reed, B., Rizvi, S.A.T., M. Rizzo, D., Simpatico, T., Snapp, R., (2007), Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being, *E C O L O G I C A L E C O N O M I C S* 6 1 (2 0 0 7) 2 6 7 – 2 7 6, 0921-8009/\$ - see front matter © 2006 Elsevier B.V. All rights reserved.
- Craglia, M., Leontidou, L., Nuvolati, G. and Schweikart, J., (2004). Towards the development of quality of life indicators in the digital city. *Environment and Planning B-Planning & Design*, 31(1):51-64.
- Foo, T.S., (2005), Subjective assessment of urban quality of life in Singapore (1997-1998). *Habitat International*, 24(1):31-49.
- Mitchell, G., Namdeo, A., Kay, D., (2001), A new disease-burden method for estimating the impact of outdoor air quality on human health. *Sci. Total Environ.* 246, 153-164.
- Moro, M., Brereton, F., Ferreira, S., Clinch, J.P., (2008), Ranking quality of life using subjective well-being data, *ECOLOGICAL ECONOMICS* 65 (2008) 448-460, 0921-8009/\$ – see front matter © 2008 Elsevier B.V. All rights reserved.
- Naude, W., Rossouw, S., Krugell, W., (2009), The non-monetary quality of city life in South Africa, *Habitat International* 33 (2009) 319-326, 0197-3975/\$ – see front matter _ 2008 Elsevier Ltd. All rights reserved.
- Shafer, C.S., Koo Lee, B., Turner, S., (2000), A tale of three greenway trails: user perceptions related to quality of life. *Landscape and Urban Planning.* 49, 163-178.
- Zapf, W., (1984). "Individual Wohlfahrt: Lebensbedingungen and wahrgenommene Lebensbedingungen" [Individual Welfare: living conditions and noticed quality of Life], in *Lebensqualität in der Bundesrepublik. Objektive Lebensbedingungen und subjektives Wohlempfinden* Eds W Glatzer, W Zapf (campus, Frankfurt am main): 13-26.

Analysis of economic indicators in assessing the quality of life

Amin Faraji Mollaie

PhD student in geography and urban planning – University of Tehran – Researcher in Institute for Humanities and Social Studies –Jihad-e-daneshgahi
Farajiamin55@yahoo.com

Abstract

This article has been examines the economic parameters of quality of life in the Babolsar city. Assumptions of this paper is as follows:

- It seems that the income index is more important than other indices.
- It seems the quality of life and economic gaps in Babolsar city neighborhoods are heterogeneous.

To verify and prove the assumptions of this paper used Descriptive – analytical Method. The main technique used in this paper is the entropy and SAW technique. In this paper used Entropy techniques to determine the weight (importance) of indices and the SAW technique to determine the quality of life hierarchy in Babolsar. In this article have been used library and document analysis for collecting data.

According to the entropy technique can be said that the income index (with 0.0829) is the most important indicator of quality of life from the perspective of economic indicators. The research results show that the neighborhood of Shahrak-e-daneshga, Shahrak-e-saheli, Kti-ben, Shahrak-e-ghaem has high ranks of quality of life in terms of economic indicators. Various neighborhoods in the city of Babolsar has significantly gap in perspective of economic and quality of life indicators.

Key words: economic indicators, quality of life, Babolsar.